

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3095/15

לפני : כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן

העותרת : התנועה למען איכות השלטון בישראל

נ ג ד

המשיבים : 1. ראש ממשלת ישראל
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. סיעת הליכוד בכנסת ה-20
4. סיעת ש"ס (התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה)
5. ח"כ הרב אריה מכלוף דרעי
6. הכנסת

עתירה למתן צו על-תנאי ולצו ביניים

תאריך הישיבה : ו' בתמוז התשע"ה (23.6.2015)

בשם העותרת : עו"ד אליעד שרגא ; עו"ד צרויה מידד-לוזון ;
עו"ד תומר נאור
בשם המשיבים 1-2 : עו"ד דנה בריסקמן
בשם המשיבה 3 : עו"ד אבי הלוי
בשם המשיבה 4 : עו"ד פרופ' אביעד הכהן ; עו"ד משה יפה
בשם המשיב 5 : עו"ד נבות תל-צור ; עו"ד אלינור אלכס
בשם המשיבה 6 : עו"ד ד"ר גור בליי

פסק-דין

השופטת א' חיות:

האם נפל פגם בהחלטתו של ראש הממשלה שלא להעביר מכהונתו את שר הכלכלה ופיתוח הנגב והגליל, חבר הכנסת הרב אריה מכלוף דרעי (להלן: דרעי), נוכח עברו הפלילי? זוהי השאלה שהועמדה לפתחנו במסגרת עתירה זו.

1. בחודש מרץ 2015 הטיל נשיא המדינה על ראש הממשלה את מלאכת הרכבת הממשלה ה-34 של מדינת ישראל. כחודשיים לאחר מכן, ביום 4.5.2015, חתמו המשיבה 3, סיעת הליכוד בכנסת ה-20 (להלן: הליכוד) והמשיבה 4, סיעת ש"ס (התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה) בכנסת ה-20 (להלן: ש"ס), על הסכם קואליציוני לפיו יוקצו לש"ס 2 תפקידי שרים במשרדי הכלכלה, הדתות ופיתוח הנגב והגליל (להלן: ההסכם הקואליציוני). סמוך לאחר מכן, ביום 14.5.2015, התייצבה הממשלה בפני הכנסת ולפי הוראות סעיף 13(ד) לחוק יסוד: הממשלה, הודיעה על קווי היסוד שלה ועל חלוקת התפקידים בין השרים וביקשה את אמונה. באותה הודעה נמסר לכנסת כי דרעי יכהן בממשלה ה-34 כשר הכלכלה ופיתוח הנגב והגליל. הכנסת ברוב של 61 חברים הביעה באותו היום אמון בממשלה החדשה "ומאותה שעה", כלשון סעיף 13(ד) לחוק יסוד: הממשלה, נכנסו השרים, ובהם דרעי, לכהונתם.

2. העותרת, התנועה למען איכות השלטון בישראל, היא עותרת ציבורית הסבורה כי נוכח עברו הפלילי של דרעי, עליו נעמוד להלן, על ראש הממשלה להפעיל את סמכותו לפי סעיף 22(ב) לחוק יסוד: הממשלה ולהורות על העברתו של דרעי מכהונתו כשר הכלכלה ופיתוח הנגב והגליל. בהקשר זה מזכירה העותרת שלוש פרשות בהן היה דרעי מעורב בשנות השמונים והתשעים של המאה הקודמת. בשתי פרשות – המוכרות בכינוין "התיק האישי" ו"התיק הציבורי" – הוגשו נגד דרעי כתבי אישום לבית המשפט המחוזי בירושלים ולבית משפט השלום בירושלים, בהתאמה. דרעי הורשע בשתי הפרשות ובעקבות הרשעתו ב"תיק האישי" הוא אף ריצה עונש מאסר בפועל. הפרשה השלישית שאליה מתייחסת העתירה היא הפרשה המכונה פרשת "בראון-חברון", בגינה החליט היועץ המשפטי לממשלה דאז שלא להגיש כתב אישום נגד דרעי. מפאת חשיבותן להמשך הדיון, נעמוד בקצרה על תמצית העובדות הנוגעות לשלוש פרשות אלה.

3. "התיק האישי" הוא כינויה של פרשה שעניינה עבירות שביצע דרעי בשנים 1984-1990, בעת שכיהן בתפקידים ציבוריים בכירים: תחילה כעוזר שר הפנים, אחר כך כמנכ"ל המשרד ולבסוף כשר הפנים. בכתב-אישום שהוגש נגד דרעי ונגד אחרים בשנת 1993 (ותוקן בשנת 1994), נטען כי בעת שכיהן בתפקידים שפורטו לעיל לקח דרעי שוחד וכן ניצל את תפקידיו כדי לקדם את ענייניה של עמותה אשר בעבר כיהן כמנהלה האדמיניסטרטיבי, בין היתר, בדרך של קבלת כספים במרמה מן הקופה הציבורית. דרעי אשר כיהן באותה עת כשר הפנים כפר במעשים שיוחסו לו, שמר על זכות השתיקה בחקירתו ולא התפטר מתפקידו. לאחר הגשת כתב האישום ומשראש הממשלה דאז בחר שלא להפעיל את הסמכות הנתונה לו ולא העביר את דרעי מכהונתו, הגישה העותרת עתירה בעניין זה ובה נפסק כי ההחלטה שלא להעביר את דרעי מכהונתו בנסיבות שתוארו נגועה באי-סבירות קיצונית וכי מן הדין שראש הממשלה יפעיל את סמכותו ויעביר את השר דרעי מכהונתו (בג"ץ 3094/93 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 404 (1993)). בשנת 1999 הרשיע בית המשפט המחוזי בירושלים את דרעי ב"תיק האישי" בעבירה של לקיחת שוחד בסכום כולל של 155,000 דולר, בשלוש עבירות מרמה והפרת אמונים וכן בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. בית המשפט המחוזי זיכה את דרעי מעבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד ומעבירה נוספת של לקיחת שוחד. בעקבות הרשעתו, נגזרו על דרעי ארבע שנות מאסר בפועל וקנס בסך 250,000 ש"ח או עשרה חודשי מאסר תמורתו ועוד נקבע בגזר הדין באשר לעבירת השוחד בה הורשע דרעי כי "[קלון היא במהותה וקלון היא בנסיבותיה" (ת"פ (י-ם) 305/93 מדינת ישראל נ' דרעי, פס' 7 (15.4.1999)). דרעי ערער על הכרעת הדין ועל גזר הדין לבית משפט זה וערעורו התקבל באופן חלקי: היקף הרשעתו בעבירת השוחד צומצם והוא זוכה באחת מעבירות המרמה והפרת האמונים בהן הורשע. כמו כן צומצם היקף הרשעתו בעבירה נוספת של מרמה והפרת אמונים. על כן ובהינתן פרק הזמן שחלף מאז ביצוע העבירות, הופחת העונש שהוטל על דרעי ב"תיק האישי" והועמד על שלוש שנות מאסר (ע"פ 3575/99 דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 721 (2000) (להלן: עניין דרעי)). לאחר ריצוי שני-שלישים מתקופת מאסרו בחודש יולי 2002, שוחרר דרעי מן הכלא.

4. בפרשה המכונה "התיק הציבורי" הורשע דרעי בעבירה של הפרת אמונים בשל מעשים שביצע בשנת 1989 בהיותו שר הפנים, אז פעל להסדרת תמיכה באמצעות עיריית ירושלים בסכום של 400,000 ש"ח לטובת עמותה הקרויה על שם חותנו וחנותו המנוחים, אותה ניהל אחיו וגיסו שימש בה כגזבר. בתיק זה נגזרו על דרעי שלושה חודשי מאסר על-תנאי וקנס בסך 10,000 ש"ח (ת"פ (י-ם) 1872/99 מדינת ישראל נ' דרעי (20.11.2003)).

5. הפרשה השלישית שבה היה דרעי מעורב היא הפרשה המכונה "בראון-חברון". בפרשה זו נחשד דרעי בכך שפעל לקידום מינויו של עו"ד רוני בר-און לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה בשל הבטחה שניתנה לו, לכאורה, מעו"ד בר-און כי ייטיב עמו בענייניו הפליליים אם ימונה לתפקיד. דרעי נחשד כי עשה שימוש בכוחו הפוליטי לצורך קידום מינויו האמור של עו"ד בר-און והפעיל לחצים על ראש הממשלה דאז על מנת להבטיח את המינוי, בין היתר, בדרך של התניית תמיכתה של ש"ס בהסכם מדיני הידוע בכינויו "הסכם חברון" בכך שהמינוי האמור יצא אל הפועל. בפרשה זו המליצה פרקליטת המדינה דאז להעמיד את דרעי - שהיה אז חבר כנסת - לדין בעבירות של מרמה והפרת אמונים, סחיטה באיומים ושיבוש מהלכי משפט, וזאת בכפוף לשימוע שיערך לו ולהסרת חסינותו. בחודש אפריל 1997 אימץ תחילה היועץ המשפטי לממשלה דאז את המלצתה של פרקליטת המדינה, אולם בסופו של דבר הורה ביום 16.12.2001 על סגירת התיק בשל הרשעתו של דרעי ב"תיק האישי" והעונש שהושת עליו במסגרתו וכן נוכח התקדמות ההליכים שהתנהלו נגדו באותה העת ב"תיק הציבורי". עם זאת צוין בהודעת היועץ המשפטי לממשלה כי "היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה ראו בחומרה, אז כהיום, חשד לעסקה פוליטית למינוי יועץ משפטי שיהא להנחת דעתו של נאשם במשפט פלילי".

6. ההליכים הפליליים הנוגעים לשלוש הפרשות הסתיימו כמתואר לעיל בתחילת שנות האלפיים ומאז לא נזקפה לחובתו של דרעי מעורבות פלילית נוספת. כעשר שנים לאחר מכן, בינואר 2013, נבחר דרעי לכהן כחבר כנסת מטעם ש"ס

בכנסת ה-19 ובבחירות לכנסת ה-20, שהתקיימו כאמור בחודש מרץ 2015, שימש דרעי כיושב ראש ש"ס. לאחר חתימת ההסכם הקואליציוני בין הליכוד לש"ס ועוד בטרם הביעה הכנסת את אמונה בממשלה, הגישה העותרת ביום 5.5.2015 את העתירה דנן בה עתרה תחילה כי יוצא צו שיורה לראש הממשלה להימנע מלהציג את מינויו של דרעי כשר בממשלת ישראל לצורך קבלת אמון הכנסת. בד בבד עם הגשת העתירה הוגשה גם בקשה למתן צו ביניים המורה לראש הממשלה להימנע מהצגת מינויו של דרעי כאמור עד להכרעה בעתירה, אך בקשה זו נדחתה (ראו החלטתי מיום 5.5.2015).

7. לאחר הגשת העתירה ובטרם הוצגה הממשלה בפני הכנסת, ניתנה לראש הממשלה ביום 11.5.2015 חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה לפיה אין מניעה משפטית למנות את דרעי לתפקיד שר. היועץ המשפטי עמד בחוות דעתו על כך שמינויו של דרעי עומד בתנאי הכשירות הקבועים בסעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה, לפיהם מינויו של אדם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון והוטל עליו עונש מאסר יתאפשר רק שבע שנים לאחר מועד סיום ריצוי העונש. דרעי, כך ציין היועץ המשפטי בחוות דעתו, סיים לרצות את עונש המאסר שהוטל עליו ב"תיק האישי" ביולי 2002, דהיינו לפני כ-13 שנים. עוד ציין היועץ המשפטי בחוות דעתו כי אף שלפי ההלכה הפסוקה אין די בכך ועל ההחלטה לצלוח גם מבחנים של סבירות, מכלול השיקולים הצריכים לעניין מוליכים אל המסקנה כי על פי הדין הקיים אין מניעה משפטית למינויו של דרעי כשר בממשלה בהדגישו בהקשר זה, בין היתר, את "תקנת השבים"; את שיקול הדעת הרחב המסור לראש הממשלה לעניין מינוי שרים; את הצורך בקבלת אמון הכנסת למינוי; ובעיקר את חלוף הזמן - כ-18 שנים מאז מעורבותו לכאורה של דרעי בפרשת "בראון-חברון" (בגינה, כך צוין, לא הועמד לדין אך החשדות לגביה לא הופרכו ויש בהם כדי להוות ראיה מנהלית נגד מינויו), כ-16 שנים מאז הרשעתו ב"תיק האישי", כ-13 שנים מאז שסיים לרצות את עונש המאסר שהושט עליו בתיק זה וכ-12 שנים מאז הורשע ב"תיק הציבורי".

היועץ המשפטי ראה עם זאת להוסיף ולציין כי חוות דעתו ניתנת "לא בלי התלבטות" וכי:

"מדובר בהחלטה המעוררת קשיים משפטיים, וזאת נוכח עברו הפלילי המכביד של דרעי והפגיעה באמון הציבור בטוהר-מידותיו של השלטון ובתקינות פעילותו, אשר עלולה להיגרם עקב מינויו של דרעי לשר..."

לבסוף ציין היועץ המשפטי לממשלה בחוות דעתו כי שר הכלכלה מוסמך מתוקף תפקידו לכהן בוועדה לבחירת שופטים לבתי הדין לעבודה וכן למנות נציגי ציבור לבתי הדין לעבודה וכי ככל שימונה דרעי לתפקיד, העברת סמכויות אלה לידי שר אחר יהיה בה כדי להפחית במידה מסוימת מן הקשיים הכרוכים במינוי.

8. חוות דעתו זו של היועץ המשפטי לממשלה הועברה לעיונם של חברי הכנסת לפני הצבעת האמון בממשלה לפי סעיף 13(ד) לחוק יסוד: הממשלה, שהתקיימה ביום 14.5.2015 ובה, כאמור, הביעה הכנסת אמון בממשלה שהוצגה והשרים ובהם דרעי נכנסו לכהונתם. בעקבות כך הגישה העותרת ביום 15.5.2015 בקשה לתיקון העתירה באופן שהסעד המבוקש בה יהיה עתה צו על-תנאי המורה לראש הממשלה לנמק מדוע לא יעביר את דרעי מכהונתו כשר. הבקשה לתיקון העתירה התקבלה בהסכמת המשיבים בדיון שהתקיים בעתירה ביום 23.6.2015, והוא התנהל, אפוא, על פי העתירה המתוקנת.

טענות העותרת

9. העותרת טוענת כי החלטת ראש הממשלה שלא להורות על העברתו של דרעי מכהונתו לוקה בחוסר סבירות קיצוני. לטענתה, העובדה שדרעי נטל שוחד באופן מודע, עקבי, שיטתי ומכוון מקופת הציבור והקלון שהוטל בו בגין כך מצדיקים את העברתו מכהונת שר. העותרת מציינת כי דרעי מעולם לא לקח אחריות על מעשיו ולא הביע חרטה עליהם ולשיטתה בנסיבות אלה אין מקום לאפשר את מינויו לשר. לגישת העותרת, פרק הזמן בן שבע השנים הקבוע בסעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה, הוא פרק זמן מינימלי ולא פרק זמן המכשיר אוטומטית מינוי של אדם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון לכהונת שר. יתרה מכך, לגישת

העותרת מי שהורשע במעשים כמו אלה שביצע דרעי פסול לתמיד מלכהן כשר (ראו: פרוטוקול הדיון, עמוד 7, מול שורות 21-23). העותרת מוסיפה ומציינת בהקשר זה כי לאחרונה עבר בכנסת, בשלוש קריאות, תיקון לחוק יסוד: הממשלה המכפיל את פרק הזמן בן שבע השנים ל"צינון" מכהונה ציבורית בנסיבות כאלה, ואף שתיקון זה לא נכנס לתוקף משום שלא התקבל ברוב הדרוש לשינוי חוק יסוד: הממשלה, יש בו כדי ללמד לטענתה על מגמה של הקשחת הדרישות מנושאי משרות ציבוריות רמות דרג. העותרת מוסיפה וטוענת כי מינויו של דרעי לתפקיד שר הכלכלה מעורר קושי מיוחד, בין היתר, בהיבט שאליו התייחס היועץ המשפטי לממשלה בחוות דעתו והנוגע לכהונתו של שר הכלכלה בוועדה למינוי שופטים לבתי הדין לעבודה ולמינוי נציגי ציבור לבתי דין אלה. באשר להסכם הקואליציוני טוענת העותרת כי הוא אינו חוקי, סותר את תקנת הציבור ופוגע קשות בערכי יסוד ובאמון הציבור ברשויות השלטון. לבסוף טוענת העותרת כי בנסיבות שתוארו אין נפקות לעובדה שהכנסת הביעה אמון במינויו של דרעי ובהינתן מכלול הטעמים המפורטים לעיל, סבורה העותרת כי יש להוציא צו על-תנאי המופנה אל ראש הממשלה והמורה לו לנמק מדוע לא יפעיל את הסמכות הנתונה לו לפי סעיף 22(ב) לחוק יסוד: הממשלה ויעביר את דרעי מכהונתו כשר.

טענות המשיבים

10. ראש הממשלה והיועץ המשפטי טוענים כי דין העתירה להידחות ובטיעוני תגובתם הם מאמצים בעיקרו של דבר את האמור בחוות דעתו של היועץ אותה פרטנו לעיל. עוד הם טוענים כי שיקול הדעת המסור לראש הממשלה בכל הנוגע להעברת שר מכהונתו לפי סעיף 22(ב) לחוק יסוד: הממשלה, רחב בהרבה מזה המסור לו לכתחילה בהציגו מועמד לכהונת שר לאמון הכנסת. והם מוסיפים ומציינים כי בהמשך לאמור בחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, החליטה הממשלה ביום 26.5.2015 להעביר לשר הדתות את הסמכויות הנתונות לשר הכלכלה על פי חוק בכל הנוגע לבחירת שופטים ונציגי ציבור לבתי הדין לעבודה, וכי ביום 1.6.2015 אושרה החלטה זו על-ידי הכנסת, בהתאם להוראות סעיף 31(ב) לחוק יסוד: הממשלה.

11. דרעי טוען אף הוא כי יש לדחות את העתירה ולגישתו לא נפל כל פגם בכך שראש הממשלה לא הפעיל את הסמכות הנתונה לו בסעיף 22(ב) לחוק יסוד: הממשלה ולא העבירו מכהונתו. אשר לעברו הפלילי טוען דרעי כי במסגרת ההכרעה בעתירה דנן אין לקחת בחשבון את החשדות נגדו בפרשת "בראון-חברון" שכן לא הוגש נגדו כתב אישום בפרשה זו והוא כפר בכל החשדות שיוחסו לו. עוד טוען דרעי כי בהינתן העובדה שהוא נבחר לכהן כחבר-כנסת מטעם ש"ס בשתי מערכות הבחירות האחרונות התערבות בהחלטה למנותו לתפקיד שר עלולה לפגוע בעקרון הפרדת הרשויות ובאמון הציבור בבתי המשפט והוא טוען כי על בית המשפט לכבד את תוצאות הבחירות ואת רצון הבוחר. דרעי מוסיף וטוען כי נוכח תפקידו כיושב ראש ש"ס יש משנה חשיבות למינויו כשר ולשיטתו מינויו יגביר את יציבות הקואליציה, שהיא אינטרס ראשון במעלה במשטר פרלמנטרי כמו זה הקיים בישראל. לבסוף טוען דרעי כי השיקול המשמעותי המכריע את הכף בעניינו הוא פרק הזמן שחלף מאז שביצע את העבירות בהן הורשע. לטענתו, מדובר בעבירות מלפני כ-30 שנה שנעברו על ידו כשהיה אדם צעיר וחסר ניסיון ומאז, כך הוא מציין, לא הורשע בכל עבירה. תימוכין לגישה זו מוצא דרעי בעקרון "תקנת השבים" המעוגן בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981 (להלן: חוק המרשם הפלילי), המאפשר לאדם בעל עבר פלילי לשקם את חייו, לטהר את שמו ולהחזיר לקדמותה את תדמיתו החברתית ובהקשר זה הוא טוען כי לפי סעיפים 14(א)-(1)-(2) לחוק המרשם הפלילי העבירות שבהן הורשע התיישנו.

12. ש"ס מוסיפה על הטענות שהובאו לעיל כי קבלת העתירה תפגע בזכותו של דרעי להיבחר ותעקר מתוכן את זכות הבחירה של מאות האלפים שהצביעו למפלגה בבחירות האחרונות בידיעה שדרעי עומד בראשה ויהיה מועמד מטעמה לכהונת שר. ש"ס מוסיפה וטוענת כי התערבות בהחלטתו של ראש הממשלה למנות את דרעי לשר מהווה למעשה התערבות בשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה אשר חוות דעתו הכשירה את המינוי והתערבות כזו על פי ההלכה הפסוקה יש לה מקום רק במקרים קיצוניים אשר המקרה דנן אינו נמנה עמם. עוד טוענת ש"ס כי מינויו של דרעי זכה לאמונם של 61 חברי כנסת ובנסיבות אלה, כך לטענתה, אין לקבל את העמדה כי מינוי זה יפגע באמון הציבור במערכות השלטון.

13. הכנסת טוענת כי דין העתירה נגדה להידחות על הסף משום שהעותרת אינה מבקשת כל סעד הנוגע אליה, וסיעת הליכוד סבורה אף היא כי דין העתירה להידחות וטעמיה לכך דומים לאלה שכבר פורטו לעיל.

דיון והכרעה

14. העתירה דנן בנוסחה המקורי הוגשה, כפי שכבר צוין, טרם הצגת הממשלה בפני הכנסת וקבלת אמונה, במטרה למנוע לכתחילה את מינויו של דרעי לשר. משלא הוצא צו ביניים והכנסת הביעה את אמונה בממשלה ה-34, הפך דבר מינויו של דרעי לשר עובדה ועל כן נדרשה העותרת לתקן את העתירה ולעתור לצו על-תנאי המופנה אל ראש הממשלה והמורה לו לבוא ולנמק מדוע לא יעביר את דרעי מתפקידו על פי הסמכות הנתונה לו בסעיף 22(ב) לחוק יסוד: הממשלה. תיקון העתירה והוספת הסעד שנתבקש אכן נחוץ בהיבט האופרטיבי נוכח מצב הדברים שנוצר כאמור, אך בהיבט המהותי השאלה המרכזית בעתירה הייתה ונותרה במידה רבה - האם נפל פגם בשיקול הדעת שהפעיל ראש הממשלה בהציגו את דרעי כמועמד לכהן כשר הכלכלה ופיתוח הנגב והגליל בממשלה ה-34 והאם משכך נעשה, יש מקום להורות לו עתה להעביר את דרעי מכהונתו.

15. השאלות הכרוכות במינויים לתפקידים ציבוריים העסיקו את בית המשפט הזה לא אחת לאורך השנים, ואחד מעקרונות היסוד שנקבעו בפסיקה בהקשר זה הוא העיקרון לפיו אין די בכך שהמועמד לתפקיד עונה על תנאי הכשירות הקבועים בחוק וכי על מנת שההחלטה על דבר מינויו של המועמד תהא סבירה, נדרש הגורם הממנה לבחון בנוסף לתנאי הכשירות מכלול של שיקולים רלוונטיים הנוגעים למינוי ולאזן ביניהם (בג"ץ 727/88 עווד נ' זבולון המר, השר לענייני דתות, פ"ד מב(4) 487, 491 (1989); בג"ץ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד

מז(2) 229, 256-257 (1993) (להלן: עניין אייזנברג); בג"ץ 4267/93 אמיתי - אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' יצחק רבין, ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, 458 (1993) (להלן: עניין פנחסי); בג"ץ 5853/07 אמונה - תנועת האישה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה, פס' 13 (6.12.2007) (להלן: עניין אמונה); בג"ץ 4921/13 אומ"ץ - אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי נ' ראש עיריית רמת השרון, פס' 32-33 (14.10.2013).

הרציונאל העומד ביסוד עיקרון זה של "כשירות לחוד ושיקול דעת לחוד", כתיאורו בפסיקה, הוא כי ככל שעניין לנו במינוי לתפקיד ציבורי יתכנו שיקולים נוספים פרט לתנאי הכשירות אשר יוליכו אל המסקנה שהמינוי אינו מתיישב עם ההגינות ועם טוהר המידות הנדרשים מן השירות הציבורי והוא עלול לפגוע באמון הציבור ברשויות השלטון. על חשיבותה של עילת הסבירות בהקשר זה עמד בית המשפט אך לאחרונה בבג"ץ 3997/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר החוץ (12.2.2015) (להלן: עניין הנגבי 2015) בצינו:

"לא אחת עילת הסבירות היא עילת ההתערבות היחידה שבאמצעותה ניתן למנוע מינוי פסול" (ראו: פס' 2 לחוות דעתה של הנשיאה מ' נאור ופס' ב' לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' דובינשטיין).

באותו עניין העלה אמנם הנשיא בדימוס א' גרוניס, בהערת אגב, הסתייגויות מסוימות מן השימוש בעילת הסבירות בכל הנוגע למינויים לתפקידים ציבוריים (ראו פס' 29 לפסק הדין), אך גם הנשיא גרוניס לא ראה לסטות בעניין הנגבי 2015 מן התלם החרוש של ההלכה הפסוקה לפיה על מינוי כזה (שם - מינוי של ח"כ הנגבי לתפקיד סגן שר החוץ) לעמוד במבחן הסבירות ואף פרט באופן ממצה את השיקולים שעל בעל הסמכות לשקול בהקשר זה כפי שהותוו בפסיקה:

"בהחלטה על מינוי (או על הפסקת כהונה) של מועמד שנפל דופי בעברו, על בעל הסמכות להפעיל 'שיקול דעת סביר' המשקלל מספר נתונים. בין נתונים אלו על בעל הסמכות לשקול, למשל, את חומרת העבירות המיוחסות למועמד והאם מדובר בעבירות אשר נועדו להגן על טוהר המידות ועל אמון הציבור ברשויות השלטון. נתון נוסף הוא האם מדובר בעבירות מתמשכות

או בארוע חד-פעמי. כן יש ליתן משקל לחלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות ועד למינוי. עוד יש לשקול האם מדובר במקרה שבו המשרה הציבורית שימשה ככלי לביצוע העבירה [...]. בפסיקה נמנו שיקולים רלוונטיים נוספים, ובהם, האם הביע המועמד חרטה, האם נועדו המעשים לקדם את עניינו האישי, והאם בוצעו המעשים במתכוון או בהיסח הדעת [...]. שיקולים אפשריים נוספים הם, למשל, חיוניותו של המועמד לתפקיד והאם ניתן למנות אחר תחתיו [...]. מובן, שגם השאלה כלום יש קלון במעשים הנדונים היא בעלת משקל [...]. מנגד, יש ליתן משקל גם לאינטרס בדבר שיקום העברין והשתלבותו המחודשת בחברה [...]. באמצעות שיקולים אלו יש לבחון, כך נקבע, האם מעשיו של המועמד מעידים על פגם ערכי מובנה בהתנהלותו, המשפיע על יכולתו למלא את התפקיד המיועד והמשליך על אמון הציבור בשירות הציבורי [...]. עוד נפסק, כי כאשר מדובר ב"מקרה גבול", הרי שיש לכבד את מתחם שיקול הדעת הנתון לרשות הציבורית ולא להתערב בהחלטתה [...]" (פס' 27).

הנה כי כן, בבחינת מינוי של מועמד שהורשע בפלילים לכהונה ציבורית ניצבות בפנינו שתי מערכות שיקולים מרכזיות שיש לאזן ביניהן. מחד גיסא יש להתחשב בעברו הפלילי של המועמד ובחומרת מעשיו ומאידך גיסא יש ליתן את הדעת לפרק הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה וסיום ריצוי העונש וכן להתנהלותו של המועמד מאז ועד היום, והשאלה שיש להכריע בה היא האם יש בו בחלוף הזמן כדי להקהות מעוקצו של העבר הפלילי של המועמד באופן שיאפשר למנותו לכהונה ציבורית.

16. בענייננו וככל שהדבר נוגע לתנאי הכשירות להתמנות כשר, קובע סעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה כך:

(1) לא יתמנה לשר מי שהורשע בעבירה ונידון לעונש מאסר וביום מינויו טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר או מיום מתן פסק הדין, לפי המאוחר, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון.
(2) [...]

דרעי עומד בדרישות שמציב סעיף 6(ג) הנ"ל במישור הכשירות, שכן חלפו כ-13 שנים מאז סיים לרצות את עונש המאסר שהוטל עליו ב"תיק האישי" בגין עבירות שיש עמן קלון. עם זאת, העמידה בתנאי הכשירות איננה "סוף פסוק" כאמור, והשאלה המרכזית העולה בעתירה זו היא האם מינויו כשר צולח גם את מבחן הסבירות.

17. דרעי הורשע ב"תיק האישי" בקבלת שוחד, בקבלת דבר במרמה ובמרמה והפרת אמונים, וכן הורשע בהפרת אמונים גם ב"תיק הציבורי". עבירות אלה בוצעו על ידי דרעי בזיקה ישירה לתפקידים הציבוריים שמילא באותה עת ובהם תפקיד שר הפנים, והן עבירות מובהקות של שחיתות שלטונית המטילות על איש הציבור החוטא בהן כתם מוסרי כבד. על חומרתן הרבה של עבירות אלה ובראשן עבירת השוחד עמד בית משפט זה לא אחת בהדגישו את פגיעתה הרעה של לקיחת השוחד בטוהר המידות של משרתי הציבור, בתקינות פעולתו של המנהל הציבורי ובאמון הציבור במערכת השלטונית (ראו: דנ"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן, פס' 14 (2.3.2009)). בהתייחסו למעשיו של דרעי ציין בית המשפט שלערעור ב"תיק האישי" כי:

"דרעי, שהחל לקחת שוחד מעת מינויו כעוזר לשר הפנים, המשיך בכך, לאורך ימים ושנים, גם במהלך כהונתו הרמות כמנכ"ל משרד הפנים וכשר הפנים. הבאתו לדין בעודו מכהן כשר בממשלת ישראל והרשעתו בלקיחת שוחד הטביעו חותם קשה על מערכות הציבור בישראל. עד שנחשפה פרשת עבירותיו, נטו הכול לסמוך ולבטוח ששרי ישראל ונושאי משרות בכירים אחרים במערכות השלטון עושים את שליחותם באמונה. האפשרות כי תת-תרבות השוחד, האופיינית למדינות נחשלות ולמשטרים מושחתים, תפגע במי שנמצא ראוי לשבת על כיסאו של שר, או של מנכ"ל, בישראל, הייתה רחוקה מן הדעת. באה פרשתו של דרעי וטפחה על פני כולנו. התופעה שנגלתה לעיני בית-המשפט בפרשה זו המחישה היטב, כי גם מי שמוחזקים בעיני רבים כראשי הציבור וכמנהיגיו עלולים להיכשל בעבירה הקשה של לקיחת שוחד" (עניין דרעי, עמ' 835).

אל הדופי החמור שהוטל בדרעי בשל המעשים שבהם הורשע ב"תיק האישי" ולאחר מכן ב"תיק הציבורי", מתווספים החשדות שהועלו נגדו ב"פרשת

בראון-חברון" לביצוע עבירות מרמה והפרת אמונים, סחיטה באיומים ושיבוש מהלכי משפט. חשדות אלה, כך ציין היועץ המשפטי בחוות דעתו, לא הופרכו ויש לראות בהם משום ראיות מנהליות לחובת דרעי אף שהוחלט שלא להעמידו לדין באותה פרשה מן הטעמים שפורטו לעיל (לדיון במעמדן של ראיות מנהליות ככלי בהליכי מינוי, ראו: עניין פנחסי, עמ' 467-469; א' קלגסבלד "תפקיד ציבורי, 'עבר פלילי' וראיה מנהלית" המשפט ב 93 (1999)).

18. אכן, לא ניתן להפריז בחומרת מעשיו של דרעי, למצער אלה אשר בגינם הורשע בדין. עם זאת, עברו הפלילי של המועמד הוא רק אחד מן השיקולים שעליהם יש ליתן את הדעת בהקשר זה של מינוי אדם שהורשע בפלילים לכהונת שר. שיקול חשוב נוסף שיש להביא בחשבון בהקשר זה, כפי שצוין, הוא פרק הזמן שחלף מן המועד בו בוצעו העבירות ומן המועד בו סיים לרצות את עונשו. עמד על כך הנשיא א' ברק בעניין אייזנברג באומרו:

"ככל שעובר זמן רב יותר, וככל שחולפות השנים, כן נמוג הזיהוי של האיש עם העבירה שביצע, ומינויו למשרה הציבורית לא יפגע בתיפקודו ובאמון הציבור בו ובשירות הציבורי. אכן, עבר פלילי, אפילו בעבירה חמורה, אינו מחסום מוחלט מפני מינוי למשרה ציבורית, אפילו בכירה. הזמן עושה את שלו. הפצעים מגלידים. המועמד משתקם. [...] בנסיבות אלה, לא יהא מקום לראות במינויו של מועמד שכזה למשרה ציבורית משום פעולה בלתי סבירה" (עמ' 267).

הפסיקה הכירה, אפוא, בכך שהזמן שחלף יש בו כדי להפחית מן החשש כי מינויו של מועמד שהורשע בפלילים לכהונה ציבורית יפגע באמון הציבור במערכות השלטוניות (עניין אייזנברג, שם; עניין הנגבי 2015, פס' 27; בג"ץ 5757/04 הס נ' סגן הרמטכ"ל, האלוף דן חלוץ, פס' 11 (26.1.2005)).

19. אך מהו פרק הזמן אשר נדרש כי יחלוף בטרם ניתן יהיה למנות לכהונת שר אדם שהורשע בפלילים בעבירה שיש עמה קלון ובגינה אף ריצה עונש מאסר?

שאלה זו מן הראוי כי תוכרע על-ידי הגורם הממנה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה (ראו: עניין אייזנברג, שם), אך אין ספק כי אחד הנתונים שעליו להביא בחשבון בהקשר זה הוא פרק הזמן בן שבע השנים שקבע המחוקק בסעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה כמגבלת כשירות בהקשר זה. על ההקרנה של מגבלת הכשירות הקבועה בחוק על מתחם שיקול הדעת של הגורם הממנה, עמד בית משפט זה בעניין אמונה באומרו כי:

”המגבלות הסטטוטוריות משקפות את אמות המידה שהמחוקק ראה כראויות להבטיח את סף הכניסה הערכי של אדם לממשלה. עמידה בתנאי הכשירות הנובעים מקיום מגבלות אלה אמנם אינה שקולה כתו-הכשרה ערכי אוטומטי למינוי, ועל הרשות לבחון בחינה רחבה את התאמתו של המועמד לתפקיד, בראש וראשונה מבחינת מידותיו הערכיות (פרשת אייזנברג, 7-256). עם זאת, למגבלות הסטטוטוריות למינוי ישנה הקרנה על אמות המידה הערכיות הנדרשות בעיני המחוקק לצורך מינוי, והקרנה זו משפיעה בכיוון להרחבת שיקול דעת הגורם הממנה מקום שהמועמד מקיים את תנאי הסף הסטטוטוריים למינוי” (פס’ 24).

בענייננו חלפו כאמור כ-13 שנים מאז סיים דרעי לרצות את עונש המאסר שנגזר עליו ב”תיק האישי” וחשבון פשוט מלמד כי מדובר בפרק זמן שהינו כפול כמעט מפרק הזמן שאותו קבע המחוקק כמגבלת כשירות בהקשר זה. עובדה זו יש לה כמובן משמעות לא מבוטלת בבואנו לבחון את סבירות מינויו של דרעי לשר בממשלה ה-34. זאת, כל עוד עומד בעינו סעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה כנוסחו היום. בהקשר זה לא למותר לציין כי בכנסת ה-19 נדונו מספר הצעות לשינוי ההוראה הנ”ל ולהחמרת תנאי הכשירות בהיבט זה. אחת ההצעות לפיה יוכפל פרק הזמן הקבוע בסעיף ויועמד על 14 שנים, אף עברה בשלוש קריאות אך לאחר ההצבעה הסתבר כי התיקון המוצע לא עבר ברוב הדרוש לשינוי חוק יסוד: הממשלה ועל כן, נותרה בעינה לעת הזו ההוראה המקורית והיא זו שאליה עלינו להתייחס בבואנו לבחון את סבירות מינויו של דרעי לשר בהיבט זה.

20. על ציר הזמן ישנן נקודות התייחסות נוספות פרט ל-13 השנים שחלפו מאז סיים דרעי לרצות את עונש המאסר שנגזר עליו ב”תיק האישי”. כך יש לזכור כי

המעשים שבהם הורשע דרעי ב"תיק האישי" בוצעו על-ידו במהלך השנים 1990-1984, דהיינו לפני כ-25-30 שנה; המעשים בתיק הציבורי בוצעו על-ידו בשנת 1989, דהיינו לפני כ-26 שנה; והמעשים בהם נחשד בפרשת "בראון-חברון" והנתמכים לגישת היועץ המשפטי לממשלה בראיות מינהליות, בוצעו לפני כ-18 שנה. פרקי הזמן הארוכים שחלפו מאז נושאים אף הם משמעות בבואנו לבחון את סבירות מינויו של דרעי לשר בשנת 2015.

בטיעוניהם התייחסו המשיבים בהקשר זה לעיקרון המונח ביסוד "תקנת השבים", המיועד לאפשר לאדם שהורשע בפלילים "לפתוח דף חדש" לאחר ששילם את חובו לחברה. עיקרון זה אומץ בדין הישראלי (ראו: חוק המרשם הפלילי; דנ"פ 9384/01 אל נסאסרה נ' לשכת עורכי הדין (15.11.2004)) וטעמיו עמו. אך בה במידה יש טעם בטענה כי "פתיחת דף חדש", כאמור, אין משמעה בהכרח מתן אפשרות לאדם שהורשע בפלילים לכהן בתפקידים ציבוריים. זאת בייחוד מקום שבו המעשים הפליליים שביצע נעשו תוך ניצול תפקיד ציבורי קודם שאותו מילא, כפי שאירע בענייננו. על כן העיקרון שביסוד תקנת השבים אף שהוא נושא משקל מסוים נוכח הזמן הניכר שחלף מאז ביצוע המעשים, אין לראות בו במקרה דנן שיקול המאפיל על כל יתר השיקולים והמכריע את הכף לטובת המינוי. לכך יש להוסיף את העובדה שדרעי לא הביע עד כה, בקולו, חרטה על המעשים שבהם הורשע, אם כי בפסקה 69 לתגובתו המקדמית לעתירה צוין כי העבירות שבגינן הורשע "נעברו על ידו לפני כ-30 שנים, בעת שהיה אדם צעיר וחסר ניסיון, והוא כבן 30". דברים אלה יש בהם, אולי, כדי ללמד כי עתה ממרום 58 שנותיו נטל דרעי אחריות על מעשים אלה והפנים את הפסול שבהם.

21. אמת מידה נוספת אשר ראש הממשלה יכול היה להסתייע בה לצורך הפעלת שיקול דעתו לעניין מינוי שרים היא אמת מידה אתית. ואולם, למרבה הצער עד עצם היום הזה לא הותקן קוד אתי החל על חברי הממשלה ומשכך אין בידי ראש הממשלה כללי אתיקה אשר בהם יוכל להסתייע. בהקשר זה לא למותר לציין כי עוד בחודש אפריל 2008 הגישה "הוועדה הציבורית לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה" בראשותו של נשיא בית המשפט העליון בדימוס מאיר

שמגר, דין וחשבון אליו צורפה הצעה לקובץ של כללי אתיקה לחברי הממשלה, ובהם כלל 20 הקובע, בין היתר, כי:

(א) לפני מינוי של חבר הממשלה לממשלה או לתפקיד מסוים בה, יביא בחשבון ראש הממשלה או מרכיב הממשלה לפי העניין, בין היתר את תכונותיו, ניסיונו, כשירותיו, התאמתו לתפקיד ועברו האתי של המועמד ומשמעותו של עבר זה.
(ב) הורשע מועמד בעבר, יביא ראש הממשלה בחשבון גם את מהות המעשים, חומרתם ונסיבותיהם.
[...]

באוקטובר 2009 החליטה הממשלה למנות ועדת שרים שתבחן את המלצות הוועדה הציבורית ואת כללי האתיקה שהוצעו, וועדת השרים הגישה לראש הממשלה הצעת כללי אתיקה שגיבשה. אולם, למרות שחלפו מאז כשש שנים, לא הושלם עד כה הדיון בהמלצות ועדת השרים והקוד האתי לממשלה טרם הותקן (ראו: טנה שפניץ ניגוד עניינים במגזר הציבורי למעשה ולהלכה 531 (2013)). סוגיה זו אינה עומדת אמנם במוקד הדיון בעתירה דנן, עם זאת ראיתי להעיר כי בשל חשיבותו של קוד אתי לקידום ולביסוס תרבות שלטונית ראויה, הגיעה השעה להשלים את הדיון בכללי האתיקה לממשלה ויפה שעה אחת קודם.

22. העובדה שהכנסת הביעה אמון בממשלה שהוצגה בפניה ביום 14.5.2015, נושאת אף היא משקל בבואנו לבחון את סבירות מינויו של דרעי לשר. כידוע, אין לנבחר ציבור "זכות קנויה" להיות שר (ראו והשוו לעניין תפקיד חבר כנסת: בג"ץ 7367/97 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נב(4) 547, 558-557 (1998); ס' נבות "מפרשת גנוסר לפרשת פנחסי: על כשירות ושיקול דעת" המשפט ה' 85 (2000)), אך העובדה שכהונתו של מועמד לתפקיד שר קיבלה גושפנקה פרלמנטרית עם הבעת האמון של הכנסת בממשלה לפי סעיף 13(ד) לחוק יסוד: הממשלה, יש בה כדי להחליש במידת מה את עוצמת הטיעון שהמינוי פוגע באמון הציבור במערכות השלטוניות (על מורכבותה של סוגיה זו ראו: עניין אמונה, פס' 25-26; בג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש-הממשלה, פ"ד נז(6) 817, 848 (2003) (להלן: עניין הנגבי 2003) וכן ראו: ח' ה' כהן "כשרותם של משרתי ציבור" משפט וממשל ב' 265, 276 (התשנ"ד)).

לכך יש להוסיף את העובדה כי טרם הבעת האמון בממשלה אף הונחה בפני חברי הכנסת חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בעניין מינויו של דרעי לשר. מהלך נוסף שננקט במטרה לצמצם ככל הניתן את האפשרות כי מינויו של דרעי יחרוג ממתחם הסבירות, הוא החלטת הממשלה מיום 26.5.2015 שאושרה על-ידי הכנסת ביום 1.6.2015, להעביר לשר הדתות את הסמכויות הנתונות לדרעי כשר הכלכלה בחוק בכל הנוגע לבחירת שופטים ונציגי ציבור לבתי הדין לעבודה (ראו והשוו: עניין אייזנברג, עמ' 263).

23. לאחר שמנינו את מכלול השיקולים הצריכים לעניין ראוי להוסיף ולציין עוד כי בכל הנוגע לענייני הרכבת ממשלה מסור לראש הממשלה שיקול דעת רחב. עמד על כך השופט (כתוארו אז) א' ריבלין בעניין הנגבי 2003 באומרו:

”כאשר בית-המשפט בוחן את סבירותן של החלטותיו של ראש-הממשלה בענייני הרכבת הממשלה, מכיר הוא בכך שרק במקרים חריגים ונדירים יוחלפו מאזניו ומשקולותיו של ראש-הממשלה במאזניו ובמשקולותיו של בית-המשפט” (עמ' 859).

האמת צריכה להיאמר, האיזון הנדרש במקרה דנן בין השיקולים הנוגדים הינו מורכב ואיננו נטול קשיים. ניתן אף לומר כי מינויו של דרעי לתפקיד שר מצוי על גבול מתחם הסבירות, אך בהינתן מכלול השיקולים שעליהם עמדנו בפירוט לעיל ובהינתן שיקול הדעת הרחב המסור לראש הממשלה בעניינים אלה, לא מצאנו עילה להתערב בו.

אציע, אפוא, לחבריי לדחות את העתירה וכן אציע כי לא ייעשה צו להוצאות.

ש ו פ ט ת

השופט ע' פוגלמן:

אני מצטרף בהסכמה לחוות דעתה של חברתי, השופטת א' חיות.

חברתי עומדת על כך שהאיזון בין השיקולים הנוגדים במקרה שלפנינו הוא מורכב ואינו נטול קשיים, וכי המינוי "מצוי על גבול מתחם הסבירות". אני סומך את ידי גם על אמירתה זו. גם היועץ המשפטי לממשלה היה ער לקשיים אלה, עובר למינוי, וחוות הדעת המפורטת שמסר לראש הממשלה מפרטת נכוחה את הקשיים המשפטיים שמעורר המינוי.

בא כוחה המלומד של העותרת ביקש בטיעונו על פה לפנינו כי בית המשפט יוציא מלפניו "אמירה ערכית אחרת" שתביא לידי ביטוי את עמדת העותרת בדבר הפגם שדבק במינוי על יסוד הטעמים שהציגה לפנינו. בהקשר אחרון זה, יש להזכיר מושכלות יסוד של הליך הביקורת השיפוטית. בית המשפט אינו חלק מהליך המינוי, ותפקידו מוגבל לבחינת פעולת הרשות על פי עילות הביקורת השיפוטית הקבועות בדין. כאשר בית המשפט נמנע מלהתערב בהחלטה של ראש הממשלה, אם להעביר או לא להעביר שר מכהונתו, אין בית המשפט מתכוון לומר כי ההחלטה של ראש הממשלה טובה וראויה. בית המשפט אומר רק זאת, שההחלטה של ראש הממשלה וההתנהגות של השר אינן נוגדות את הדין (בג"ץ 2533/97 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל פ"ד נא(3) 46, 61 (1997) (השופט י' זמיר)).

במקרה שלפנינו, כפי שמבהירה חברתי היטב, החלטת ראש הממשלה אינה נוגדת את הדין. השאלה האם המינוי ראוי הוא גם אם בתחום המשפט לא נמצאה עילה להתערבות תישאר לדיון בספירה הציבורית (בג"ץ 5853/07 אמונה – תנועת האישה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה פ"ד סב(3) 445, 489 (2007)).

ש ו פ ט

השופט ח' מלצר:

אני מצטרף לחוות דעתה המקיפה של חברתי, השופטת א' חיות. עמדתי נשענת, בין השאר, על גישתו של הנשיא א' גרוניס ב-בג"צ 3997/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר החוץ (12.02.2015), שהבהיר בפסקה 27 לפסק דינו, תוך הפניה לבג"צ 194/93 שגב נ' שר החוץ, פ"ד מט(5), 57 (1997), כי כאשר מדובר ב"מקרה גבול" – הרי יש לכבד את מיתחם שיקול הדעת הנתון לרשות הציבורית ולא להתערב בהחלטתה. מבלי להיכנס פה לכלל ולחריגיו – הדברים מתאימים במיוחד, לשיטתי, למקרה שבו המינוי לשרות נעשה על-ידי מי שהרכיב

ממשלה והודעתו בהקשר זה זכתה באמון הכנסת על פי סעיף 13(ד) לחוק יסוד: הממשלה.

ב"כ המלומד של העותרת, עו"ד אלעד שרגא, ציין בעת טיעונו בע"פ כי לא מצא במשפט המשווה מקבילה דומה לזו שלפנינו, ואכן במרבית הדמוקרטיה המערביות סיטואציה מעין זו איננה מתעוררת בדרך כלל. עיינו: Rodney Brazier, *It Is a Constitutional Issue: Fitness for Ministerial Office in the 1990s*, PUBLIC LAW (1994) 431. עם זאת, בהודו קרה הדבר ובית המשפט העליון שם ראה לאחרונה, כמונו, שלא להתערב, שכן לא מצא לכך עילה מוכרת בדין (ראו: Manoj Narula v. Union of India (27.08.2014)). בדחיית העתירה שם ראו השופטים ההודיים להביע דעתם כי היווצרות פרקטיקה שכזו עלולה לפגוע במשילות, "במוסריות הקונסטיטוציונית" ו"במסירות החוקתית" הנדרשים לממשל תקין. הערות אלו יפות אף לענייננו.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק-דינה של השופטת א' חיות.

ניתן היום, כ"ח באב התשע"ה (13.8.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט